

ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН БУДІВЕЛЬНОЇ ФІРМИ.

Для виявлення резервів росту ефективності використання і розміщення ресурсів проведемо аналіз впливу економічних факторів на фінансовий стан на прикладі фірми "Тернопільбуд-ЛТД".

Бухгалтерський баланс і звіт про фінансові результати дозволяють : встановленою періодичністю дати оцінку фінансового стану фірми. Оскільки в даний час бухгалтерська звітність складалася один раз в квартал, відповідно, оцінка зовнішнім користувачем може бути проведена раз в квартал.

Аналізуючи баланс фірми "Тернопільбуд - ЛТД" станом на 1 січня 2000р. можна сказати, що за звітний рік суттєво змінилася структура балансу. При збільшенні питомої ваги основного капіталу і матеріальних оборотних засобів на 11.8% знизилися джерела власних засобів на 20%. Така зміна структури характеризує погіршення фінансового стану підприємства.

Поява значного обсягу незавершених капітальних вкладень будівництва сповільнює оборотність капіталу. Погіршують фінансовий стан і залишки готової продукції, які вплинули на збільшення питомої ваги матеріальних оборотних засобів на 5,6%. На 01.01.2000р. фінансовий стан став кризовим. Підтвердженням цього служать фінансові коефіцієнти, розраховані та представлені в табл. 1.

Таблиця 1.

Фінансові коефіцієнти фірми "Тернопільбуд - ЛТД"

Станом на	Коефіцієнти ліквідності			Коефіцієнти платоспроможності	
	K1	K2	K3	K22	K23
01.01.97	1.24	1.01	0.10	0.29	0.30
01.04.97	1.29	1.09	0.01	0.28	0.28
01.07.97	1.46	1.21	0.11	0.32	0.39
01.10.97	1.39	0.46	0.16	0.65	0.31
01.01.98	0.86	0.64	0.03	-	0.10

Визначаємо в якій мірі щоквартально впливала на забезпеченість власним капіталом зміна величини власних засобів, основного капіталу і матеріальних оборотних засобів. Вплив цих факторів на фінансовий стан будівельної фірми наведено в табл. 2.

В результаті проведених розрахунків можна зробити висновок, що на підприємстві не контролювався фінансовий стан. Так, в окремі квартали при незначному збільшенні джерел власних засобів суттєво збільшились матеріальні оборотні засоби. Така ситуація спостерігається в I - III кварталах 1999 року.

Скоротилася сума джерел власних засобів і збільшились матеріальні оборотні засоби, що призвело до різкого погіршення фінансового стану. Залучення довгострокових кредитів дозволило в другому кварталі покращити фінансовий стан фірми "Тернопільбуд - ЛТД". Водночас скорочення джерел власних коштів і непропорційне збільшення основного капіталу і матеріальних оборотних засобів призвели до необхідності негайного пошуку резервів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.

На мал. 1. наглядно показано погіршення фінансового стану фірми "Тернопільбуд-ЛТД", протягом звітного року. Оскільки в четвертому кварталі фінансовий стан був найгіршим, в зв'язку з цим вважаємо за доцільне проаналізувати його і виявити резерви ефективності розміщення і використання ресурсів фірми "Тернопільбуд - ЛТД" з метою нормалізації її фінансового стану.

Таблиця 2.

**Факторний аналіз зміни забезпеченості власним капіталом
фірми "Тернопільбуд - ЛТД"**

Станом на	Зміна узагальнюючого коефіцієнта	В тому числі за рахунок зміни			
		<i>S</i>	<i>Lt</i>	<i>F</i>	<i>a</i>
01.04.97	0.19	0.33	0.16	-0.06	-0.08
01.07.97	-0.38	-0.66	0.26	0.01	-0.01
01.10.97	-0.15	-0.16	0.09	-0.12	0.12
01.01.98	-0.32	-0.26	0.03	-0.02	-0.06

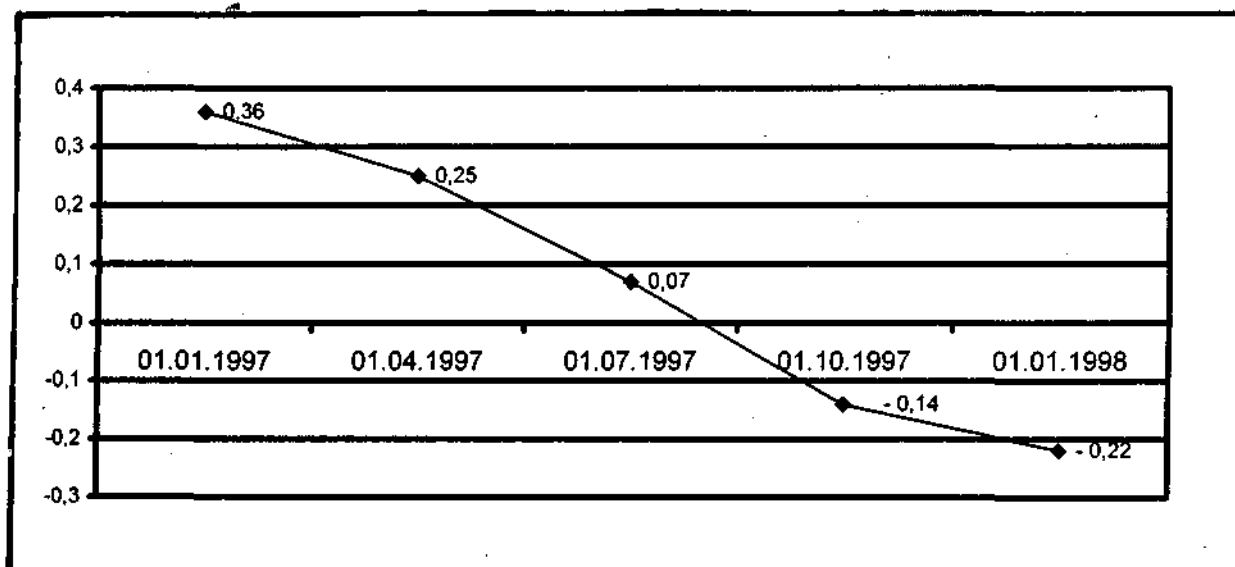
de S – джерела власних засобів;

Lt – довгострокові кредити;

F – основний капітал;

a – матеріальні оборотні засоби.

Подальший аналіз проведено нами за кварталними даними 1999 року. На цьому етапі аналізу також були використані дані бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати. Тут виявляється вплив господарської діяльності через економічну систему показників на фінансовий стан фірми "Тернопільбуд-ЛТД".

Мал. 1. Динаміка забезпеченості фірми "Тернопільбуд - ЛТД" власним капіталом.

Для визначення впливу виробничої діяльності на фінансовий стан підприємства розраховувались оборотність матеріальних оборотних засобів і рентабельність одного обороту матеріальних оборотних. Рентабельність одного обороту станом на 01.01.1998р. – становила 0,06 і на 1.01.1999 р. – 0,07. Отже, за поточний рік цей показник збільшився на 0,01 пункта.

Оборотність матеріальних оборотних засобів скоротилась з 7,0 за звітний період до 5,0 і зниження оборотності склало 2,0 пункта. Проведені розрахунки абсолютних відхилень аналітичних показників показані в табл.3. Вона є основою для аналізу степені впливу на фінансовий стан економічних показників.

Таблиця 3.

**Основні аналітичні показники фірми "Тернопільбуд ЛТД" за 1997 рік
(тис. грн.)**

Показники	Умовні позначення	Станом на		Зміна величини за квартал
		1.01.1997	01.01.1998	
Основний капітал	F	31583	32726	+1143
Матеріальні обігові кошти	a	2182	2183	+1
Джерела власних засобів в т.ч.	S	31986	31821	-160
статутний фонд	WS	413	413	-
Невикористаний прибуток	NP	-	-	-
інші джерела	G	31573	31408	-165
Довгострокові кредити	Lt	-	-	-
Балансовий прибуток	GP	-945	-796	149
Використання прибутку	SP	570	368	-202
Середня вартість матеріальних обігових коштів	Acp	2182,5	2182,5	-
Оборотність матеріальних обігових коштів	INR	7,0	5,0	-2,0
Рентабельність одного обороту	Rs	0,06	0,07	0,01

З мал. 1 видно, що за поточний рік цей коефіцієнт забезпеченості власним капіталом знизився на 0.58 пункти. Дане зниження зумовлене перш за все такими факторами:

1) скорочення суми джерел власних коштів знизило фінансову стійкість на 0.004 пункта $[-165/(31583+2182)]$;

2) збільшення основного капіталу негативно вплинуло на фінансовий стан і на зниження коефіцієнта забезпеченості власним капіталом на 0.02 пункта $[32726/(32726+2183)-31821/(31583+29401)]$;

3) збільшення матеріальних оборотних засобів призвело до зниження забезпеченості капіталом на 0,04 пункта $[31821/(32726+2183)-(31821+2182)/(32726+2182)]$.

За даними табл. 3 видно, що відбулося зниження джерел власних засобів на 165 тис. грн. Однак при такій ситуації допущено значний ріст основного капіталу та оборотних засобів.

Отже, погіршення фінансового стану відбулося, в більшій мірі через скорочення джерел власних засобів. Тому в цьому напрямку необхідно провести більш глибокий аналіз.

Власні засоби можна згрупувати на три види: статутний фонд, невикористаний прибуток і інші джерела власних засобів. Зменшення суми власних засобів знижує коефіцієнт забезпечення власним капіталом на 0.58 пункта.

В результаті показники, які визначають фінансовий результат фірми, вплинули на забезпеченість власним капіталом підприємства. Це підтверджуються такими розрахунками:

а) розрахунок ступеня впливу оборотності матеріальних оборотних засобів на зниження забезпеченості власним капіталом:

$$k(INR) = -0.32 * (-60)/(-160) = -0.12;$$

б) розрахунок ступеня впливу рентабельності одного обороту на зниження забезпеченості власним капіталом:

$$k(Rs) = -0.32 * (-110)/(-160) = -0.22;$$

в) розрахунок ступеня впливу зміни величини середньої вартості матеріальних обігових засобів на зниження коефіцієнта:

$$k(Acp) = -0.32 * 45 / (-160) = 0.15;$$

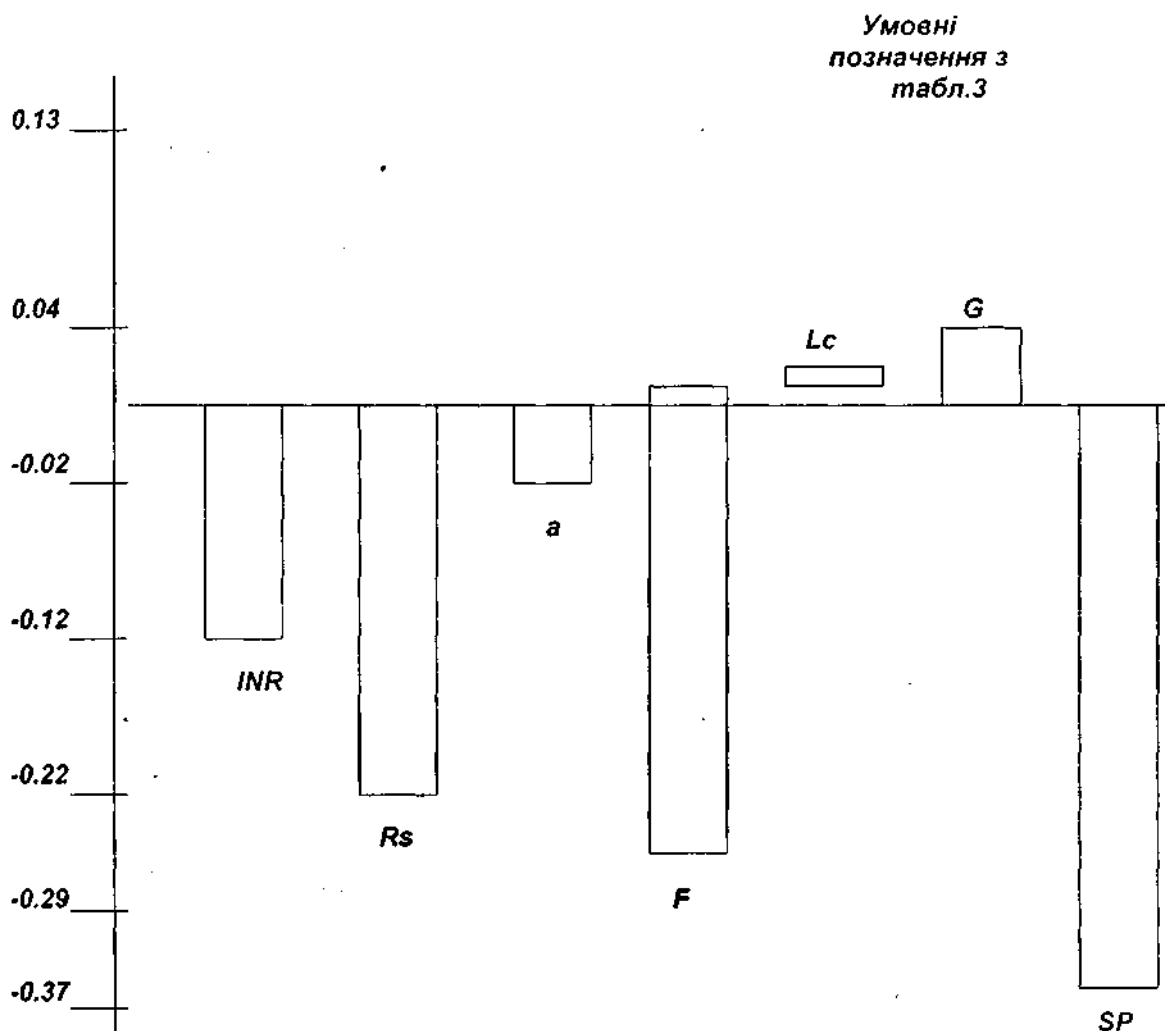
Позитивний вплив зміни середньої величини матеріальних обігових засобів послаблюється за рахунок збільшення залишків запасів. В результаті чого додаткове авансування засобів в матеріальні обігові засоби погіршило фінансовий стан, що відобразилося на коефіцієнті забезпеченості власним капіталом на 0.02 пункта (0.15-0.17).

Вплив усіх розглянутих факторів показано на мал. 2. На діаграмі наглядно видно, що показники розміщені нижче нуля є резервами покращення фінансової стійкості.

Пониження ділової активності, яке відобразилося в скороченні оборотності, зниженні рівня рентабельності, збільшенні залишків матеріальних оборотних засобів, додаткова іммобілізація засобів в основний капітал і використання всього прибутку в загальному призвели до погіршення фінансового стану на 1.02 пункти. Збільшення фондів цільового призначення в свій час покращили фінансовий стан тільки на 0.17 пункти. В результаті погіршення фінансового стану фірми "Тернопільбуд-ЛТД" за звітний період відбулося зниження коефіцієнта забезпеченості власним капіталом на 58%.

Розглядаючи фактори, які негативно вплинули на фінансовий стан фірми, потрібно відзначити, що збільшення основного капіталу пов'язано з придбанням основних засобів із збільшення суми незавершених капітальних вкладень, які також пов'язані з придбанням основних засобів. Із збільшенням основного капіталу пов'язане в значній мірі використання прибутку.

Проведені дослідження показали, що додаткова іммобілізація власних засобів в збільшенні основного капіталу пов'язана з перспективою подальшого розвитку фірми. Відповідно, показник, який характеризує негативну роль приросту основного капіталу, як резерв для покращення фінансового стану, розглядати не потрібно.

Мал.2. Вплив економічних показників на фінансовий стан фірми "Тернопільбуд-ЛТД".

Використання прибутку пов'язане не тільки з придбанням основних засобів. Додаткове залучення довгострокових кредитів дає можливість зробити висновок, що біля 40% прибутку використано для збільшення основного капіталу, а 60 % на інші цілі $[0.37 - (0.29 - 0.13) / 0.37]$. Використання прибутку на інші цілі потрібно вважати у відповідній мірі резервом покращення фінансового стану. Скорочення залишків матеріальних оборотних засобів також можна вважати одним із резервів, хоча вплив цього фактора є незначним.

Таким чином, основним резервом покращення фінансового стану є зростання рентабельності одного обороту і прискорення оборотності матеріальних засобів.

Сав'як І.Я., викладач.